

จดหมายข่าว
NEWSLETTER

ISSN 1513-5179

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
OFFICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT

www.constitutionalcourt.or.th

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ เล่มที่ ๗๐ ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๓

ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ท่วงโยติถริและเสรีภาพของประชาชน

๑๒ ปี

แห่งการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ

๑๑ เมษายน ๒๕๕๓

ภาพกิจกรรม

นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญและภริยา แสดงความยินดีแก่ ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า เนื่องในโอกาสการย้ายที่ทำการแห่งใหม่ของสถาบันพระปกเกล้า ณ อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคาร B) ถนนแจ้งวัฒนะ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓

นายพลิชฐ์ คักตานรงค์ เลขานุการประธานศาลรัฐธรรมนูญ และนายสนิท จรอนันต์ ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นำข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงพุ่มดอกไม้สด เนื่องในวันระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ (รัชกาลที่ ๓) ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนัดดารามวรวิหาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓

นายพลิชฐ์ คักตานรงค์ เลขานุการประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นำข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงพุ่มดอกไม้สด เนื่องในวันระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ (สะพานพระพุทธยอดฟ้า) เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่อังคารที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๓

เจ้าของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ
คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ

บรรณาธิการ
เชาวนะ ไตรมาศ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ
สนิท จรอนันต์
ปัญญา อุดชาชน
พรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

กองบรรณาธิการ
ฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
มนตรี กนกวาริ
ชัยวิทย์ เดชมโนไพบูลย์
ปัทมิตา กลิ่นแก้ว
วรศักดิ์ สุทธิรัฐวนานิช
ศิวาภรณ์ เฉลิมวงศ์
เวคิน รัตนพันธ์
จักรกฤษณ์ ศรีชัยภูมิ
สุมาภรณ์ ศรีม่วง
ชลภูมิ เย็นทรวง
ธงไชย คงมงคล
ก้องเกียรติ สุระกา
ณัฐยา ศรศักดิ์ดา
ฐิติพงศ์ ฤกษ์เย็น
เจนวิวัฒน์ ต่องประสงศ์
วิศรุต คิตติ
ว่าที่ร้อยตรี กัมพล อยู่นันธรรมา
เฉลิมชล เกษจุโลม
ชูศักดิ์ โพธิ์คัง

ช่างภาพ
พาณิภัทร์ วัชรภักย์
นฤมล รัตนทากุล
ธัญพร พรหมสอน
กนกวรรณ ชมะโชติ

ที่อยู่
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๗๗๗
โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๙๕๐๐
<http://www.constitutionalcourt.or.th>

UNBRRNARRIGAR

สวัสดีครับท่านสมาชิกจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทุกท่าน เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๓ ที่ผ่านมาเป็นวันคล้ายวันสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ ครบรอบ ๑๒ ปี ศาลรัฐธรรมนูญได้เคียงข้างสังคมไทยเสมอมาภายใต้คำขวัญที่ว่า **“ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ท่วงโยสิทธิ์และเสรีภาพของประชาชน”** นับตั้งแต่ได้มีการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญเป็นต้นมาจนถึงสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาไปแล้วกว่า ๕๔๒ เรื่อง ซึ่งในปีที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณา ๑๒๙ เรื่อง ซึ่งแยกได้ ๓ ส่วน คือ ๑. พิจารณาวินิจฉัยและประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาไปแล้ว ๒๐ เรื่อง ๒. อยู่ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณา ๖๐ เรื่อง และ ๓. ไม่รับไว้พิจารณาและจำหน่ายคำร้องไป ๔๙ เรื่อง ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุมและตรวจสอบมิให้บทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในฐานะที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด

ส่วนเนื้อหาจดหมายข่าวในฉบับนี้ ทางกองบรรณาธิการขอแนะนำเสนอบทความเรื่องบทบาทศาลรัฐธรรมนูญในระบบศาลไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ของท่านจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตอนที่ ๒ และบทความเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปี แห่งการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ท่านผู้อ่านเพลิดเพลินกับเนื้อหาสาระของจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฉบับนี้ และอย่าลืมติดตามอ่านเนื้อหาสาระที่น่าสนใจต่อไปฉบับหน้านะครับ

ท้ายที่สุดนี้ขอเชิญชวนประชาชนผู้สนใจทุกท่านได้สมัครเป็นสมาชิกจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยติดต่อขอรับใบสมัครได้ที่ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ หรือทางเว็บไซต์ <http://www.constitutionalcourt.or.th> หรือสอบถามรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา โทร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๑๑๐๖ โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖ ในวันและเวลาราชการ

**“บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพะ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
และบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย”**

สารบัญ

	หน้า
ภาพกิจกรรม	๒, ๒๗
บทบาทศาลรัฐธรรมนูญในระบบศาลไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ตอนที่ ๒)	๔
บทความประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ ในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปีของการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ	๔
เหตุใดจึงต้องมีศาลรัฐธรรมนูญ	๑๔
๒๒ เมษายน วันคุ้มครองโลก	๑๗
ถาม-ตอบ รอบรู้...กับสถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา	๒๑
ฝึกโจทย์	๒๓

บทบาทศาลรัฐธรรมนูญในระบบศาลไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ตอนที่ ๒)

จรัญ ภักดีธนากุล *

๓. ศาลทหาร

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ^๕ ซึ่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๑๕ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๓ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาทางบทลงโทษ ผู้กระทำผิดต่อกฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำผิด เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะกระทำผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำผิดด้วยกัน

(๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัว

(๔) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

มาตรา ๑๕ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารให้ดำเนินคดีในศาลพลเรือน

เมื่อศาลพลเรือนได้สั่งรับประทับฟ้องไว้แล้ว แม้จะปรากฏตามทางพิจารณาในภายหลังว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ก็ให้ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้”

๔. ศาลยุติธรรม

เป็นศาลหลักของประเทศ มีโครงสร้างที่ใหญ่ที่สุดและใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีศาลชั้นต้นกระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศจำนวนเกือบ ๒๐๐ ศาล มีศาลชั้นอุทธรณ์ ๑๐ ศาล ได้แก่ ศาลอุทธรณ์ที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลชั้นต้นที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ๑ ศาล กับศาลอุทธรณ์ภาค อีก ๙ ศาล ที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชั้นต้นในต่างจังหวัด โดยแบ่งกระจายเขตพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น ๙ ภาค และมีศาลสูงสุดเรียกว่าศาลฎีกาอีก ๑ ศาล มีอำนาจพิจารณาพิพากษา (๑) คดีที่ฎีกาได้แย้งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ทั้ง ๑๐ ศาล (๒) คดีขำนุญพิเศษที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลขำนุญพิเศษ^๖ ตรงมาที่ศาลฎีกา (๓) คดีแพ่งที่

* ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒๘ วรรคหนึ่ง

^๖ ศาลขำนุญพิเศษในระบบศาลยุติธรรม ปัจจุบันมี ๔ ศาล คือ ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลล้มละลาย

คู่ความขออนุญาตอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายตรงมาที่ศาลฎีกา โดยไม่ผ่านศาลอุทธรณ์ ตาม ปวิพ. มาตรา ๒๒๓ ทวิ^๗ และ (๔) คดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และคดีเลือกตั้งบางประเภท ซึ่งศาลฎีกาจะต้องทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาให้เสร็จเด็ดขาดไปโดยไม่มีการอุทธรณ์ต่อไปได้อีก

ที่กล่าวว่าศาลยุติธรรมเป็นศาลหลักหรือศาลพื้นฐานของประเทศก็เพราะเป็นศาลที่ จะต้องรับพิจารณาพิพากษาคดีที่ทั้งปวงที่ไม่สามารถนำไปฟ้องร้องบังคับคดีกันในศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๘ แห่งรัฐธรรมนูญว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” ทั้งนี้ เพื่อให้หลักประกันแก่ประชาชนว่า หากถูกล่วงละเมิดสิทธิไม่ว่าในลักษณะใดย่อมจะมีช่องทางดำเนินคดีทางศาล (access to court) ในศาลใดศาลหนึ่งได้เสมอ

สำหรับประเภทคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมปัจจุบันมีทั้งหมด ๘ ประเภทด้วยกัน คือ

(๑) **คดีอาญาสามัญ** ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ในแต่ละปีจะมีการนำคดีอาญามายื่นฟ้องยังศาลอาญา ศาลอาญา

กรุงเทพได้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัด และศาลแขวง ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ถึง ๕๐๐,๐๐๐ คดี

(๒) **คดีแพ่งสามัญ** มีจำนวนน้อยกว่าคดีอาญาน้อย เล็กน้อย เฉลี่ยปีละ ๓๐๐,๐๐๐ ถึง ๔๐๐,๐๐๐ คดี กระจายอยู่ในศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลจังหวัด และศาลแขวง

(๓) **คดีชำนาญพิเศษ** ได้แก่ คดีแรงงานที่ต้องฟ้องและดำเนินคดีกันในศาลแรงงานกลาง หรือศาลแรงงานภาคแล้วแต่กรณี **คดีภาษีอากร** ซึ่งต้องฟ้องและดำเนินคดีในศาลภาษีอากรกลาง **คดีทรัพย์สินทางปัญญา** กับคดีการค้าระหว่างประเทศที่ต้องดำเนินคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง และคดีล้มละลายที่ต้องฟ้องและดำเนินคดีในศาลล้มละลายกลาง **คดีชำนาญพิเศษ** ทั้งสี่ประเภทนี้รวมกันแล้วยังมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับคดีอาญา และคดีแพ่งสามัญ

(๔) **คดีเยาวชนและครอบครัว** ได้แก่ คดีอาญาที่เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นผู้ต้องหาและจำเลย คดีครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และคดีที่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครอง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

^๗ ปวิพ. มาตรา ๒๒๓ ทวิ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา โดยทำเป็นคำร้องมาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้สั่งรับอุทธรณ์และส่งสำเนาคำฟ้องอุทธรณ์และคำร้องแก่จำเลยอุทธรณ์แล้ว หากไม่มีคู่ความอื่นยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ และจำเลยอุทธรณ์มิได้คัดค้านคำร้องดังกล่าวต่อศาลภายในกำหนดเวลายื่นคำแก้อุทธรณ์และศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ให้ศาลอนุญาตให้ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาได้ มิฉะนั้นให้สั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้อง ให้ถือว่าอุทธรณ์เช่นว่านั้น ได้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตหรือยกคำร้องในกรณีนี้ให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้อง เพราะเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้อุทธรณ์อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นไปยังศาลฎีกา ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่ง

ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าอุทธรณ์ตามวิธีการในวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลฎีกาส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป”

และคดีการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น คดีเยาวชนและครอบครัวนี้ไม่ถือว่าเป็นคดีขำัญพิเศษ เพราะยังใช้ระบบ ๓ ชั้นศาลเหมือนคดีสามัญ คือ ยังต้องอุทธรณ์ไปที่ศาลชั้นอุทธรณ์ก่อนแล้วจึงจะฎีกาไปที่ศาลฎีกาได้ มิได้ใช้ระบบ ๒ ชั้นศาล โดยให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตรงไปยังศาลฎีกาเหมือนอย่างคดีขำัญพิเศษ แต่เนื่องจากคดีประเภทนี้มีวิธีพิจารณาที่แตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญาสามัญอย่างมาก ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงนิยมเรียกกันว่า เป็น “คดีพิเศษ” ของศาลยุติธรรม

(๕) คดีกฎหมายอิสลาม ได้แก่ คดีแพ่งว่าด้วยครอบครัวและมรดก ที่คู่ความทุกฝ่ายเป็นอิสลามศาสนิก เฉพาะที่พิพาทกันในเขตศาลจังหวัดสตูล ศาลจังหวัดยะลา ศาลจังหวัดปัตตานี ศาลจังหวัดนราธิวาส และศาลจังหวัดเบตง ตามพระราชบัญญัติให้ใช้กฎหมายอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๙ คดีกฎหมายอิสลามในเขต ๔ จังหวัดภาคใต้จะต้องมีผู้พิพากษากฎหมายอิสลาม เรียกชื่อว่า “ตะไตะยุติธรรม” ร่วมเป็นองค์คณะกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมด้วย โดยให้ผู้พิพากษาเป็นหลักในด้านวิธีพิจารณาและการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนตะไตะยุติธรรมเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหากฎหมายอิสลาม คำวินิจฉัยของตะไตะยุติธรรมให้เป็นที่สุด

(๖) คดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ คดีอาญา ที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ถูกกล่าวหา

ว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น และคดีแพ่งที่บุคคลดังกล่าวถูกกล่าวหาว่าร้ายรอยผิดปกตินอกจากนี้ยังให้รวมถึงกรณีที่บุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้และผู้สนับสนุนให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวกระทำความผิดด้วย คดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนี้เป็นคดีที่จะต้องฟ้องต่อศาลฎีกาโดยตรง และให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเสร็จเด็ดขาดเพียงศาลเดียว โดยองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวน ๙ คน ซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ และให้เลือกเป็นรายคดี^๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๘ วรรคสาม ได้บัญญัติเพิ่มเติมให้ผู้ที่ถูกพิพากษาลงโทษยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีคำพิพากษา โดยกำหนดเงื่อนไขของการอุทธรณ์ไว้ว่า จะต้อง “มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ”

(๗) คดีเลือกตั้งบางประเภท ข้อพิพาทและปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่สำคัญ ๆ อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องดำเนินการสืบสวน สอบสวน และวินิจฉัยสั่งการโดยเร็ว และไม่อยู่ในอำนาจของศาลใดที่จะวินิจฉัยสั่งการแต่ก็มีข้อยกเว้นในบางกรณีที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ ถึงมาตรา ๒๗๘

^๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๙ วรรคสี่

สมาชิกสภาท้องถิ่นบัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จก่อนการเลือกตั้ง เช่น ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจตรวจสอบคำวินิจฉัยของ กกต. ที่ให้ยกเลิกผลการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ กกต. ได้ประกาศไปก่อนแล้ว และให้ศาลฎีกาตรวจสอบคำวินิจฉัยของ กกต. ที่ให้ยกเลิกผลการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. หลังจากที่ได้ประกาศผลไปแล้ว เป็นต้น ส่วนคำวินิจฉัยของ กกต. ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของ กกต. เป็นที่สุด ดังนั้น จึงไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบของศาล^{๑๐}

(๘) คดีที่เกี่ยวกับการออกข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

ปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับประเทศที่จัดระบบศาลให้อยู่ในระบบ “ศาลคู่ขนาน” อย่างระบบศาลไทยในปัจจุบันก็คือ ความขัดแย้งกันระหว่างศาลต่างระบบ ทั้งในเรื่องเขตอำนาจ และคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกลไกสำหรับแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติทางแก้ไขไว้ว่า “ในกรณีที่ มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ให้ผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดย คณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คนตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นกรรมการ”

^{๑๐} ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้า กกต. เห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ส.ส. หรือ ส.ว. ผู้ใด กกต. จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้ศาลฎีกาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ วรรคสอง หลักการดังกล่าวในวรรคสองนี้ ต้องนำมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม โดยการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ วรรคสี่

บทความประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ

โอกาสครบรอบ ๑๒ ปี ของการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ความนำ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของรัฐประชาธิปไตยทั้งหลายได้ให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐานสามประการ คือ การรับรองสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชน การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้กับสถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะในคำปรารภของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถึงการอำรงรักษาไว้ซึ่งระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ให้มีดุลยภาพและประสิทธิภาพตามวิธีการปกครองแบบรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตเที่ยงธรรม อันสะท้อนถึงการให้ความสำคัญอย่างชัดแจ้งกับหลักการพื้นฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism)

๒. ความเป็นมาและความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่สร้างหลักประกันความชอบธรรมในอำนาจการปกครองของสถาบันการเมืองการปกครองและการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งในการอำรงรักษาหลักนิติธรรมหลักสัญญาประชาคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องก่อตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองหลักการดังกล่าว

- อันเป็นแนวทางที่เกิดขึ้นในรัฐประชาธิปไตยทั้งหลาย ซึ่งรูปแบบ
- องค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของ
- รัฐธรรมนูญที่สำคัญ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ
- (๒.๑) รูปแบบของศาลยุติธรรม โดยกำหนดให้
- ศาลสูงสุดเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งประเทศที่ใช้
- รูปแบบนี้ อาทิ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย
- โบลีเวีย เม็กซิโก คิวบา ไนจีเรีย คูเวตและญี่ปุ่น เป็นต้น
- (๒.๒) รูปแบบของตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยกำหนด
- ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าว
- ซึ่งประเทศที่ใช้รูปแบบนี้ อาทิ ฝรั่งเศส เวียดนาม กัมพูชา
- เป็นต้น
- (๒.๓) รูปแบบของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้
- ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งประเทศ
- ที่ใช้รูปแบบนี้ อาทิ ออสเตรีย เยอรมัน อิตาลี สเปน เบลเยียม
- โปรตุเกส เกาหลีใต้ มองโกเลีย และอินโดนีเซีย เป็นต้น
- พัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญไทย อาจแบ่งได้เป็น
- ๓ ยุค โดยในยุคแรก เริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
- สยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๖๒ ได้กำหนดให้
- **สภาผู้แทนราษฎร**เป็นผู้มีอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญ
- แต่ต่อมาเกิดความขัดแย้งระหว่างศาลยุติธรรมกับสภาผู้แทน
- ราษฎรในคดีอาชญากรรมสงคราม ทำให้เกิดประเด็นถกเถียงว่า
- องค์กรใดเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ชี้ขาดว่าบทบัญญัติใด
- ของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ระหว่างศาลฎีกา
- และสภาผู้แทนราษฎร จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใน
- **ยุคที่สอง** โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
- ๒๔๘๙ ได้กำหนดให้มี **“คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ”** เป็นองค์กร

ที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงใน**ยุคที่สาม** โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ก่อตั้ง “**ศาลรัฐธรรมนูญ**” ขึ้นเป็นครั้งแรกในรูปแบบองค์กรตุลาการ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๑ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ยังได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ในการคุ้มครองความเป็นสูงสุดของรัฐธรรมนูญไทย

๓. อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจจำแนกประเภทคดีได้ดังนี้

(๑) คดีที่เกี่ยวกับการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบด้วยการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้ว และการวินิจฉัยกรณีการตราพระราชกำหนดของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) คดีที่เกี่ยวกับการควบคุมระบบคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ประกอบด้วยการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภา รัฐมนตรี และกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) คดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งของสถาบันทางการเมือง ประกอบด้วยการวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีขึ้นตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป การวินิจฉัยเกี่ยวกับการคุ้มครองหลัก

ประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง และการปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
(๔) คดีที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยการจัดทำหนังสือสัญญาใด ๆ ของรัฐบาลกรณีที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน

๔. ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในรอบปีที่ผ่านมา

ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ มีคำร้องที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๙ เรื่อง โดยศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๖๙ เรื่อง แยกเป็นเรื่องที่ได้รับไว้พิจารณาและได้มีคำวินิจฉัยไปแล้ว จำนวน ๒๐ เรื่อง และเป็นเรื่องที่ไม่รับไว้พิจารณาและจำหน่ายคำร้อง จำนวน ๔๙ เรื่อง เหลือเรื่องที่ได้รับไว้พิจารณาและอยู่ระหว่างพิจารณา จำนวน ๖๐ เรื่อง

๕. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจในห้วงปีที่ผ่านมา

ศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันได้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยที่คุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและสังคมรวมทั้งสิทธิเสรีภาพของบุคคลในห้วงเวลาที่ผ่านมานี้ ดังนี้

๕.๑ คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุด ส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง และมาตรา ๕๙ หรือไม่

ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นกรณีและผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองว่า ตามเงื่อนไขที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ในการพิจารณาหรือมีคำสั่งในคดีนี้จะต้องใช้บทบัญญัติมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับ แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติ

ดังกล่าวมาก่อน จึงให้ส่งข้อโต้แย้งของผู้อุทธรณ์ไปยัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้การพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งคืนนี้ไว้ชั่วคราว

ซึ่งคดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๖๗ วรรคสอง เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองประโยชน์ ของรัฐและชุมชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว

จากคำวินิจฉัยดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึง การคุ้มครองประโยชน์ของรัฐและชุมชนในการส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการดำเนินโครงการหรือกิจการใด ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน หรือชุมชน รวมถึง การให้การรับรองถึงสิทธิของประชาชนในการฟ้องคดี ต่อศาลปกครอง เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชน หากมีการดำเนินโครงการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชน

๕.๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๒ เรื่อง ประธานสภา ผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ กรณีพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวง การคลังกู้เงินเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสองหรือไม่

ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ ในการตราพระราชกำหนดให้กำหนดให้อำนาจกระทรวง การคลังกู้เงินเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าชื่อ เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า การตรา

พระราชกำหนดดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะ รักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและเป็นกรณี ฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามเงื่อนไขที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดให้ อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ ตรารึ้นเพื่อประโยชน์ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และเป็นกรณี ฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง

จากคำวินิจฉัยดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึง ความสำคัญถึงบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุม การรักษาวินัยทางการเงิน การคลัง และงบประมาณ ของประเทศ ซึ่งการใช้อำนาจของรัฐบาลในฐานะฝ่ายบริหาร ในการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง และงบประมาณ ของประเทศ จะต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนของ เงื่อนไขของประโยชน์สาธารณะต่อการรักษาความมั่นคง ในทางเศรษฐกิจของประเทศและหลักความจำเป็นต่อการ ใช้มาตรการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของ ประเทศ

๕.๓ คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๒ เรื่อง ศาลจังหวัดสระบุรี ส่งคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กรณีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๕ ข้อ ๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ข้อ ๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ ศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๕๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดสระบุรี ส่งคำโต้แย้งของจำเลยซึ่งถูกจับกุมในกรณีเปิดกิจการร้าน ข้าวต้มขายอาหารและเครื่องดื่มในเวลาห้ามขายโดยไม่ได้

รับอนุญาต ซึ่งศาลจังหวัดสระบุรีพิจารณาเห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลย เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว จึงให้งดการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ซึ่งคดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๑๕ ข้อ ๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ข้อ ๑ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๓

จากคำวินิจฉัยดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึงคุณค่าของสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ รับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ ที่เป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมซึ่งยึดถือการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมชาติของบุคคลเป็นสำคัญ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพสุจริตอื่น ๆ และกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนที่มีความจำเป็นจะต้องบริโภคอาหารและเครื่องดื่มในช่วงเวลาใดในแต่ละวันที่มีความแตกต่างกันได้

นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังได้สร้างบรรทัดฐานการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดๆ ที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างเหตุผลความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองในอดีตกับสภาพของสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน ซึ่งเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่ตราขึ้นใช้มานานกว่า ๓๗ ปี และยังเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะมีสถานะใดก็ตาม อันถือได้ว่าเป็นบทบาทที่

สำคัญ of ศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยคดีโดยคำนึงถึงกฎหมายที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน

๖. การกึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

นอกจากภารกิจทางด้านคดีรัฐธรรมนูญแล้ว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นหน่วยตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญยังมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังต่อไปนี้

๖.๑ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ได้แก่

๑) จดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ จัดพิมพ์ปีละ ๖ ฉบับ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยแจกจ่ายให้กับหน่วยงานของรัฐและประชาชนโดยไม่คิดมูลค่าใดๆ

๒) วารสารศาลรัฐธรรมนูญ จัดพิมพ์ปีละ ๓ ฉบับ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการและสาระน่ารู้ที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยแจกจ่ายให้กับหน่วยงานของรัฐและประชาชนที่สนใจสมัครเป็นสมาชิก

๓) หนังสือรวมบทความทางวิชาการ จัดพิมพ์ปีละ ๑ เล่ม สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์หนังสือรวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญมาแล้ว จำนวน ๗ ชุด กล่าวคือ ชุดที่ ๑ “ศาลรัฐธรรมนูญไทย” ชุดที่ ๒ “ศาลรัฐธรรมนูญไทยในสถานการณ์ปฏิรูปการเมือง” ชุดที่ ๓ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตย” ชุดที่ ๔ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” ชุดที่ ๕ “ศาลรัฐธรรมนูญกับหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน” ชุดที่ ๖ “การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ” ชุดที่ ๗ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามหลักนิติธรรม” และชุดที่ ๘ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม” สำหรับเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปี ของการสถาปนา

ศาลรัฐธรรมนูญ จะได้จัดพิมพ์หนังสือรวมบทความ ชุดที่ ๙ ซึ่งจะเผยแพร่ให้กับหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไปในโอกาสต่อไป

๔) เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ให้กับประชาชน และหน่วยงานของรัฐโดยทั่วไป เช่น หนังสือรวมคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับภาษาไทย และฉบับภาษาอังกฤษ) หนังสือแนะนำศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับภาษาอังกฤษ หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ) เป็นต้น

๖.๒ การจัดสัมมนาและนิทรรศการ ได้ดำเนินการจัดสัมมนาทางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของประชาชน และเป็นข้อมูลประกอบการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๖.๒.๑ การสัมมนาทางวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามโครงการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๖.๒.๒ การสัมมนาที่จัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ ในช่วงที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญได้ร่วมจัดสัมมนาทางวิชาการกับผู้เชี่ยวชาญในด้านรัฐธรรมนูญกับองค์กรต่างประเทศหลายองค์กร อาทิ ตุลาการรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประจำประเทศไทย อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย เป็นต้น

๖.๓ การฝึกอบรม สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยความร่วมมือของสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และการปฏิบัติราชการเพื่อให้สอดคล้องต่อการปฏิรูประบบราชการและปฏิรูปการเมือง ได้แก่ โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “รัฐธรรมนูญสำหรับนักบริหาร นักการเมือง และข้าราชการในยุคปฏิรูป” จำนวน ๒ รุ่น และ “หลักปฏิบัติราชการแนวใหม่ภายใต้การปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการในปัจจุบัน” จำนวน ๓ รุ่น

๖.๔ การวิจัย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการตามโครงการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่มาพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญ ในช่วงที่ผ่านมาได้กำหนดให้มีการศึกษาวิจัย ๕ โครงการ คือ โครงการวิจัย เรื่อง “หนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา” โครงการวิจัย เรื่อง “การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน” โครงการวิจัย เรื่อง “การกระทำของรัฐบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา” โครงการวิจัย เรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาในการรักษาวินัยพรรคการเมือง และการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชน” และโครงการวิจัยเบื้องต้น เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดตั้งหน่วยงานดูแลรักษาความปลอดภัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

๗. กิจกรรมอื่นของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา

ในช่วงที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญได้ร่วมทำกิจกรรมอื่นที่สำคัญ ๒ ประการ กล่าวคือ

๗.๑ ประธานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะองค์กรประดิษฐานพระไตรปิฎกสากลฉบับพระราชทานเป็นปฐมฤกษ์แห่งราชอาณาจักรไทย ร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระ

พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
 เนื่องในวโรกาสพิธีพระไตรปิฎกสากลอักษรโรมัน ณ พระอุโบสถ
 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒
 ๗.๒ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการ
 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้เข้าร่วมการประชุมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาค
 เอเชีย ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๗ กันยายน ๒๕๕๒
 ณ ประเทศมองโกเลีย

๘. ศาลรัฐธรรมนูญกับบทบาทที่คาดหวังของประชาชน

ตลอดระยะเวลา ๑๒ ปีที่ผ่านมา ศาลรัฐธรรมนูญ
 มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมความชอบด้วย
 รัฐธรรมนูญเพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญของประเทศ
 ดำเนินไปตามครรลองของหลักนิติธรรม หลักสัญญา
 ประชาคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
 ทรงเป็นประมุข หลักสิทธิมนุษยชนและหลักความเป็น
 กฎหมายสูงสุดและความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ ดังปณิธาน
 ที่ศาลรัฐธรรมนูญยึดถือ คือ “ยึดหลักนิติธรรม คำจูน
 ประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพประชาชน” จึงจำเป็น
 อย่างยิ่งที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องแสวงหามาตรการและ
 แนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีทางของรัฐธรรมนูญ
 และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
 ทรงเป็นประมุข เพื่อบรรลุปเป้าหมายระดับสูงของ
 ศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องการสร้างหลักประกันอย่างมั่นคงแก่
 สาธารณชนว่า การวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะ
 สามารถปกป้องคุ้มครองได้ทั้งสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 และผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมได้อย่างแท้จริง ซึ่ง
 เป็นบทบาทที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
 ที่มีความมุ่งหวังให้การปกครองของประเทศมีทั้งดุลยภาพ

• ประสิทธิภาพและเสถียรภาพไปพร้อม ๆ กัน เช่นเดียวกับ
 • ความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการให้การดำรงชีวิต
 • ประจำวันของตนนั้นดำเนินไปอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของ
 • ความยุติธรรม ความมีสันติและภราดรภาพด้วยความ
 • ร่วมเย็นเป็นสุขสืบไป

๙. บทสรุป

• ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ความสูงสุดและความศักดิ์สิทธิ์
 • ของรัฐธรรมนูญตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
 • ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จะไม่อาจเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ
 • หากไม่มีมาตรการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
 • ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
 • ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ “ศาลรัฐธรรมนูญ”
 • ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและตรวจสอบมิให้บทบัญญัติ
 • โดยของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังจะเห็นได้จาก
 • คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในรอบปีที่ผ่านมา ได้สร้าง
 • คุณูปการต่อการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน
 • ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งการรับรองสิทธิ
 • เสรีภาพของประชาชนในการประกอบอาชีพและเสรีภาพ
 • ในการดำรงชีพของประชาชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน รวมถึง
 • การสร้างบรรทัดฐานของการตรวจสอบการใช้อำนาจ
 • ของสถาบันทางการเมือง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
 • ดังกล่าวจึงมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างเสาหลักที่สำคัญ
 • ของประเทศไทย ซึ่งได้แก่การรักษาการปกครองในระบอบ
 • ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 • การรักษาหลักสิทธิมนุษยชน การรักษาความศักดิ์สิทธิ์
 • และความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและการรักษา
 • หลักนิติธรรม

เหตุใดจึงต้องมีศาลรัฐธรรมนูญ

โดย นายวิศรุต คิตติ*

ส่วนที่ ๑ ข้อความคิดเบื้องต้น

การที่จะตอบคำถามว่าเหตุใดจึงต้องมีศาลรัฐธรรมนูญนั้นในเบื้องต้นจำเป็นต้องตอบประเด็นพื้นฐานเสียก่อนว่าเหตุใดจึงต้องมีรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญนั้นมีความสำคัญอย่างไร ซึ่งการตอบประเด็นพื้นฐานดังกล่าวสามารถตอบได้โดยการทำความเข้าใจถึง “แนวความคิดรัฐธรรมนูญนิยม” (Constitutionalism) เพื่อนำไปสู่ความสำคัญของรัฐธรรมนูญและความจำเป็นที่จะต้องมียุติธรรมที่ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

แนวความคิดรัฐธรรมนูญนิยม นั้น เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรที่มีลักษณะเป็นสัญญาประชาคม^๑ (Social Contract) กล่าวคือ รัฐธรรมนูญจะต้องมีที่มาจากเจตจำนงร่วมกันของประชาชน และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยมีพัฒนาการพอสมควรดังนี้

แรกเริ่มนั้นแนวความคิดนี้ต้องการใช้เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมและจำกัดการใช้อำนาจของผู้ปกครองซึ่งประพฤติดันและใช้อำนาจผิดไปจากจารีตประเพณีการปกครองต่อมาได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดปัจเจกชนนิยม (Individualism) จึงให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล เน้นการสร้าง

• ความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนสร้างระบบ
• การเมืองที่มีประสิทธิภาพ
• โดยผลของการสถาปนาระบบรัฐธรรมนูญขึ้นมา
• ส่งผลทำให้มีการก่อตั้งระบบกฎหมาย องค์การผู้ใช้อำนาจรัฐ
• และมีการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยผลสำคัญ
• ประการหนึ่งเนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญมีลักษณะของสัญญา
• ประชาคม ก่อตั้งและจัดองค์การซึ่งใช้อำนาจรัฐตลอดจนประกัน
• และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น ส่งผลให้รัฐธรรมนูญ
• เป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐหรือกล่าวได้ว่า เป็นที่มาสูงสุดของ
• ความชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง ดังนั้น กฎหมาย กฎ หรือ
• ข้อบังคับอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญย่อมใช้บังคับไม่ได้
• อย่างไม่สามารถ การที่รัฐธรรมนูญมีความเป็นกฎหมาย
• สูงสุดย่อมไม่สามารถเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้
• หากปราศจากองค์การซึ่งทำหน้าที่ในการคุ้มครองความเป็นสูงสุด
• ของรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ ๒ องค์การที่ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

• รูปแบบองค์การที่ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็น
• กฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สามารถแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ
• คือ^๒

* น.บ. (เกียรติคุณอันดับ ๒) ม.ธ. , น.บ.ท. , เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๓ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ

^๑ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, “คำบรรยายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ๒๕๕๐.) น. ๒๐

^๒ บุญเสริม นาดสาร, “ศาลรัฐธรรมนูญไทยต่างจากศาลอื่น และศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศอย่างไร”, รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี เพรส จำกัด, พฤษภาคม ๒๕๔๘), น. ๔๖

(๑) รูปแบบที่ให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้ควบคุมในรูปของศาลสูงสุด ซึ่งรูปแบบนี้ใช้อยู่ในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย โบลิเวีย เม็กซิโก คิวบา ไนจีเรีย คุเวต และญี่ปุ่น เป็นต้น

(๒) รูปแบบที่ให้องค์กรทางการเมืองเป็นผู้ควบคุมในรูปของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งรูปแบบนี้ใช้อยู่ในประเทศฝรั่งเศส เวียดนาม กัมพูชา เป็นต้น

(๓) รูปแบบที่ให้ศาลที่มีอำนาจเฉพาะเป็นผู้ควบคุมในรูปของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งในรูปแบบนี้ใช้อยู่ในประเทศเยอรมนี อิตาลี สเปน เบลเยียม โปรตุเกส เกาหลีใต้ เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ พัฒนาการขององค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนญจนนำไปสู่การจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญในประเทศไทย

ในกรณีของประเทศไทยนั้น มีพัฒนาการขององค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนญแบ่งได้เป็น ๔ ยุค โดยใน **ยุคแรก** ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐธรรมนญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ได้บัญญัติให้อำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญเป็นของสภาผู้แทนราษฎร^๓ ซึ่งต่อมาก็เกิดความขัดแย้งระหว่างศาลยุติธรรมกับสภาผู้แทนราษฎร ในคดีอาชญากรรมสงครามที่ ๑/๒๔๘๙ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ **ยุคที่สอง** ซึ่งมีการตั้ง “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ” ขึ้นมาแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยให้ทั้งรัฐสภาและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญ^๔ ต่อมาใน **ยุคที่สาม** รัฐธรรมนญปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญเพียงองค์กรเดียว^๕

อย่างไรก็ตามการที่ระบบการควบคุมความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนญ โดยใช้ระบบคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น ได้เกิดสภาพปัญหาบางประการกล่าวคือ ลักษณะองค์ประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะเป็นองค์กรทางการเมืองเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างศาลยุติธรรมกับสภาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่อง กระบวนการสรรหาตุลาการรัฐธรรมนูญ วาระการดำรงตำแหน่งซึ่งมาจากการเลือกของรัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรทางการเมือง และปัญหาสำคัญก็คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นทำงานในลักษณะของ “คณะกรรมาการ” มิใช่ศาล ทำให้เกิดปัญหาบางประการ เช่น ไม่มีวิธีพิจารณาซึ่งกำหนดให้ต้องพิจารณาโดยเปิดเผย มีกรณีที่ตุลาการไม่ออกเสียงท้ายที่สุด รัฐธรรมนญ ๒๕๔๐^๖ จึงบัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมา โดยมีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างเช่น การปรับปรุงวิธีพิจารณา การตัดองค์ประกอบที่มาจากผู้ดำรงตำแหน่งออกไป การกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้เป็นระยะเวลาสั้น และได้เพียงวาระเดียว และกำหนดสถานะองค์กรให้เป็นลักษณะองค์กรตุลาการ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ **ยุคที่สี่**

ส่วนที่ ๔ สรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเกิดขึ้นของศาลรัฐธรรมนูญในประเทศไทยนั้น มีเหตุผลที่สำคัญอยู่สองประการ คือ **ประการแรก** เหตุผลจากแนวความคิดของรัฐซึ่งมีการปกครองโดยใช้กฎหมายเป็นใหญ่ (Rule of Law) โดยที่กฎหมายนั้นจะต้องเป็นกฎหมายซึ่งมีที่มาจากเจตจำนงร่วมกันของ

^๓ รัฐธรรมนญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๖๒ ประกอบมาตรา ๖๑

^๔ รัฐธรรมนญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ มาตรา ๘๖ ถึงมาตรา ๘๙

^๕ รัฐธรรมนญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ หมวด ๑๐

^๖ รัฐธรรมนญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๒๗๐

ประชาชน รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยจึงมีลักษณะ
ของสัญญาประชาคมและเป็นที่มาของความชอบด้วย
กฎหมายในการใช้อำนาจรัฐ ส่งผลทำให้มีความจำเป็นที่จะ
ต้องมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองความเป็นกฎหมาย
สูงสุดของรัฐธรรมนูญ

เหตุผลประการที่สอง เป็นเหตุผลจากพัฒนาการ
ทางสังคมวิทยาการเมือง (Political sociology) ของ

- ประเทศไทย สืบเนื่องจากปัญหาของการใช้รูปแบบองค์กร
- ที่มีลักษณะของคณะบุคคลซึ่งเป็นองค์กรทางการเมือง
- ในการคุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
- ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสถาปนาองค์กรซึ่งมีลักษณะ
- เป็นองค์กรตุลาการขึ้นมาเพื่อคุ้มครองหลักความเป็นกฎหมาย
- สูงสุดของรัฐธรรมนูญให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและ
- มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒๒ เมษายน วันคุ้มครองโลก*

เนื่องด้วยทุกวันที่ ๒๒ เมษายนของทุกปีนั้น เป็นวันคุ้มครองโลก (Earth Day) ซึ่งประกาศโดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Environment Program “UNEP”) เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓ ทางกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของวันดังกล่าวเพราะในฐานะที่สังคมไทยเราเป็นส่วนหนึ่งใน ๒๐๐ สังคมทั่วโลก และมีมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ซึ่งมีมนุษย์ทุกสังคมต่างก็แสวงหาความสันติ แสวงหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แสวงหาสิทธิและเสรีภาพ และต้องการเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าเราจะแตกต่าง ทางเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม เพศ วัฒนธรรม การศึกษา อุดมการณ์ความเชื่อ แต่สิ่งที่ทุกสังคมต่างมีเหมือนกัน นั่นก็คือ เราต่างก็อาศัยอยู่บนโลกใบเดียวกัน

ประวัติความเป็นมา

วันคุ้มครองโลกนี้ สมาชิกวุฒิสภาสหรัฐอเมริกา เกย์ลอร์ด เนลสัน (Gaylord Nelson) เป็นผู้ริเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ วุฒิสมาชิกเนลสันได้ตัดสินใจขอให้ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ยกเรื่องสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นวาระแห่งชาติ เคนเนดีเห็นด้วยและได้ออกทัวร์ทั่วประเทศเป็นเวลา ๕ วัน ๑๑ รัฐ ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖ (ก่อนที่ประธานาธิบดีเคนเนดีจะถูกลอบยิงเสียชีวิต) การทัวร์ครั้งนั้นนับเป็นจุดเริ่มต้นของการริเริ่มวันคุ้มครองโลก

จนในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ วุฒิสมาชิกเนลสันได้ผลักดันให้มีการจัดการชุมนุมประชาชนระดับรากหญ้าทั่วประเทศขึ้น เพื่อให้เห็นความคิดเห็นในปัญหาสิ่งแวดล้อม และได้เชิญชวนให้ทุกๆ คนร่วมการชุมนุมเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดกระแสความห่วงใยในวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ของสังคมอเมริกันในขณะนั้น นำสู่ความสำเร็จของการก่อตั้งวันคุ้มครองโลกขึ้นมา

สภาพปัญหา

ทุกวันนี้โลกของเรากำลังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาโลกร้อน (Global warming) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ (Climate change) อันเกิดสืบเนื่องมาจากปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก (Green House Effect) ปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางกระแสน้ำอุ่นของมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ (El Nino-Southern Oscillation) ปัญหาภัยทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงมาก เรียกว่า ภาวะลมฟ้าอากาศสุดโต่ง (Extreme weather) อุณหภูมิในหลาย ๆ ประเทศพุ่งสูงขึ้นเนื่องจากปัญหาคลื่นความร้อน ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัยอันเกิดสืบเนื่องมาจากการทวีความรุนแรงของพายุ และช่วงความถี่ของการเกิดพายุ ปัญหาหิมะตกอย่างหนักในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาในรอบหลายปี นำมาซึ่งความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งส่วนปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวม หลาย ๆ ประเทศไม่ว่าจะเป็นทางซีกโลกตะวันตก

* สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา

หรือตะวันออก ไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ไปได้ พลเมืองกว่า ๖,๓๐๐ ล้านคนทั่วโลกต้องเตรียมตัว พร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นกับทุกคน

ความร่วมมือในการแก้ปัญหาในระดับระหว่างประเทศ

ในระดับเวทีโลก (World summit) มหาอำนาจทางเศรษฐกิจทั้งหลายต่างก็ละเลยที่จะให้ความสำคัญกับปัญหาทางสิ่งแวดล้อมตามพิธีสารเกียวโต^๑ (Kyoto Protocol) ซึ่งกำหนดให้ประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มพัฒนาแล้ว ต้องมีการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก^๒ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของสภาพสิ่งแวดล้อมที่เรา กำลังเผชิญอยู่โลก โดยก๊าซเหล่านี้จะไปทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน ซึ่งอยู่ห่างจากผิวโลกประมาณ ๒๐ ไมล์ โดยอยู่ในบรรยากาศชั้นสตราโตสเฟียร์ (stratosphere) ทำให้ก๊าซโอโซนไม่สามารถสะท้อนรังสีความร้อนจากดวงอาทิตย์ได้ จนเกิดปรากฏการณ์หลุมโอโซนในชั้นบรรยากาศโอโซน (Ozone Hole) ทำให้รังสีความร้อนสามารถผ่านเข้ามายังโลกโดยตรง จึงเป็นที่มาของเหตุที่ทำให้เกิดโลกร้อน

ในเวทีระดับโลกได้ให้ความสำคัญถึงขนาดมีการมอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ (Nobel Prize) ประจำปี ๒๕๕๐ แก่ นาย อัลเบิร์ต อาร์โนลด์ อัล กอร์ จูเนียร์ (อดีตรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา) และ

คณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) “ในความพยายามในการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศอันเกิดจากมนุษย์ และวางรากฐานสำหรับมาตรการซึ่งจำเป็นสำหรับการบรรเทาผลกระทบดังกล่าว” เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก กำลังเป็นที่สนใจของระดับนานาชาติ

การคุ้มครองดูแลรักษาโลกนั้น มิใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นหน้าที่ของทุกคน ทั้ง ๖,๓๐๐ ล้านคนของโลกของเรากำลังจะกลายเป็น **หมู่บ้านโลก** (Global village) หมายถึงทุก ๆ คนอาศัยอยู่ในโลกใบเดียวกันเป็นสังคมชุมชนเดียวกัน ไม่ได้แบ่งแยกกัน โลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้ทำให้โลกเรหลอมรวมเป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน คือ หลอมรวมทั้งเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความเชื่อ อุดมการณ์ กรอบความคิด วัฒนธรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศ เข้าไว้ด้วยกัน จนทำให้สังคมโลกที่มีขนาดใหญ่ ให้กลับกลายเป็นสังคมที่มีขนาดเล็กลงจนกลายเป็น “หมู่บ้านโลก” ในที่สุด ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านใด ก็คือปัญหาของทุก ๆ คนที่ต้องร่วมมือร่วมใจกัน (cooperation) ไม่ละเลยที่จะมอบให้ใครหรือประเทศใด ประเทศหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบ เราทุกคนต้องมีจิตสำนึกร่วมกัน

^๑ กำเนิดอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) ใน พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็มีกฎหมายลูกคือพิธีสารเกียวโต หรือ Kyoto Protocol เกิดตามมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ณ เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เนื้อหาสาระประการหนึ่งคือ ให้ประเทศที่พัฒนาแล้วลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ ๕.๒ ของระดับก๊าซในปีฐาน พ.ศ. ๒๕๓๓ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕ ผ่านมา ๑๒ ปี และเหลือเวลานับถอยหลังอีกสามปี มีผู้ลงนามในพิธีสารเกียวโต ๑๗๒ ประเทศ ประเทศสุดท้ายที่ลงนามล่าสุด คือ ออสเตรเลีย โดยลงนามในการประชุมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ ๑๓ (COP13th) ที่เมืองบาหลี อินโดนีเซียเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งพิธีสารเกียวโตจะหมดอายุในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ หรือพ.ศ. ๒๕๕๕

^๒ การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ ๖ ชนิด ได้แก่ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ก๊าซมีเทน (CH₄) ก๊าซไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ก๊าซไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) ก๊าซเปอร์ฟลูออโรคาร์บอน (CFCs) และก๊าซซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆)

ธรรมะกับการคุ้มครองโลก

ในพระพุทธศาสนาได้มีการกล่าวถึงการคุ้มครองโลก หรือธรรมโลกบาล ไว้ ๒ หลักธรรม คือ

๑. ทิริ

๒. โอตตปปะ

๑. ทิริ คือ ความละอายแก่ใจของตนเอง เกิดขึ้น ภายใต้อำนาจสำนึกของตนเอง ละอายนั้นคือการละอายต่อ ความชั่ว เกิดขึ้นภายใต้อำนาจของตนเองโดยอัตโนมัติ ไม่มีใครมาทำให้มันเกิดขึ้นเองได้

ความละอายนั้นสำคัญอย่างยิ่งในการคุ้มครองโลก เพราะหากไม่มีความละอายโลกของเราอยู่ไม่ได้ ความชั่ว ก็จะเกิดขึ้นทุกหย่อมหญ้า

ความละอายแก่ใจเป็นเสมือนสวิตช์ไฟฟ้า ที่คอย เปิด-ปิด กระแสไฟฟ้าที่ไหลเวียนตลอดเวลา เหมือนนิเลส ที่ไหลเวียนอยู่ทั่วร่างกายของเรา มันพร้อมที่จะปะทุออกมา โดยไม่เลือกเวลาและไม่เลือกสถานที่ ปิดในที่นี้หมายถึง ปิดความชั่วกลัวบาป เปิดในที่นี้คือเปิด กาย วาจา และใจ ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า ทวาร ๓ ให้ทำดี พุทธิ และ คิดดี

ความละอายนั้นหากมนุษย์ไม่มีในตัว ก็จะทำอะไร ตามอำเภอใจ ทั้งขยะ เมาขยะ โรงงานอุตสาหกรรม ก็ปล่อยน้ำเสีย ปล่อยควันพิษสู่ชั้นบรรยากาศ

สิ่งที่จะควบคุมความละอายแก่ใจนั้นได้ คือ สัมมาทิฐิ (ความเห็นถูกต้องตามครรลองคลองธรรม ตามกฎหมาย บ้านเมือง) เห็นว่าสิ่งนี้ควรทำ เห็นว่าสิ่งนี้ไม่ควรทำ หากทำแล้วใครจะเดือดร้อน ใครจะได้รับผลบ้าง

๒. โอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป มนุษย์นั้น เป็นสัตว์ที่กลัวตายมากที่สุด แต่ทว่ากลัวกลัวบาปน้อยที่สุด บาปนั้นคือสิ่งไม่ดี สิ่งที่ไม่ควรประพฤติ ทั้งกาย วาจา และใจ สิ่งที่จะควบคุมไม่ให้มนุษย์ทำบาปคือ ศีล ศีลคือ

• สิ่งที่รักษากายวาจาให้เรียบร้อย ให้ประพฤติปฏิบัติชอบ
• ศีลมีตั้งแต่ ศีล ๕, ศีล ๘, ศีล ๑๐, ศีล ๒๒๗, และ
• ศีล ๓๑๑

• ศีลนั้นคือ ข้อห้ามกระทำ สำหรับคฤหัสถ์และ
• ขรवास พึงมีศีล ๕ เป็นเบื้องต้น ถ้าเรามีศีล สังคมก็จะ
• สงบสุข ไม่มีใครเบียดเบียนกันและกัน ปัญหาของโลกเรา
• ทุกวันนี้ เกิดขึ้นมาจากความไม่ละอายชั่วกลัวบาป
• ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ทำอะไรตามใจคิด คิดว่า
• ใจของตนเป็นใหญ่เหนือผู้อื่น คิดว่าตนเองคิดถูกต้อง
• หากมนุษย์ไม่มีโอตตปปะ มนุษย์ก็กล้าที่จะทำบาปทำชั่วได้
• ทั้งปวง

• กฎหมายบ้านเมืองทุกวันนี้ไม่เกรงกลัวกัน เหมือนเช่น
• แต่ก่อน ช่วงเวลายามวิกาลรถราไม่มีวิ่ง พอเห็นสัญญาณ
• ไฟจราจรสีแดง ก็ขับรดฝ่าสัญญาณไฟจราจรกัน อันจะนำ
• ไปสู่อุบัติเหตุกันได้ง่าย ๆ หลายครั้งอุบัติเหตุเกิดขึ้นช่วงเวลา
• ดึก ๆ เพราะคนเหล่านี้ไม่กลัวสัญญาณไฟ แต่กลัวเจ้าหน้าที่
• ตำรวจ ช่วงเวลาไหนไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ขับฝ่าไฟแดง
• เสมอ ๆ

• ผู้เขียนจำได้ว่าสมัยเด็ก ๆ มีโฆษณาตาวีเศษ ๑๐๐๐
• ทั้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง เดียวนี้หายไปแล้วไม่มีให้เห็น
• ปัจจุบันมีกฎหมายห้ามทิ้งขยะบนท้องถนน มีโทษปรับ
• ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือ ห้ามทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง
• มีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท^๑ เดียวนี้ก็ไม่ค่อย
• เข้มงวดกัน เดินไปที่ไหนก็เห็นขยะเกลื่อนทุกที่ไป ตามแม่น้ำ
• ลำคลองขยะก็ลอยเกลื่อน กลับมาแทนที่ผักตบชวาเสียแล้ว

• ปัญหาในชนบท เช่น การเผาซึ่งต่อข้าว ซึ่งหลังทำนา
• ชาวนาจะจุดไฟเผาต่อซึ่งข้าวเพื่อจะได้ไถนาได้ง่าย ๆ
• ควันก็คั่งไปหมด ควันนั้นคือก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
• ที่จะไปช่วยทำให้เกิดปฏิกิริยาเรือนกระจก ทำให้โลกร้อนขึ้น
• หน่วยงานราชการต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปประชาสัมพันธ์

^๑ ดูเพิ่มเติม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ให้ชาวนาโถกลบซึ่งต่อข้าว ดึกว่าเอาไปเผาทิ้ง เพราะจะได้เพิ่มสารอินทรีย์ในนาข้าว สมัยโบราณมีการลงโทษอย่างชัดเจนและรุนแรงสำหรับผู้ที่ทำผิดกฎหมาย เช่น การบีบขมับ ตอกเล็บมือ ดำน้ำลุยไฟ สมัยนี้คงต้องใช้วิธีนี้ คนถึงจะได้เกรงกลัวกฎหมายกัน

ผู้เขียนเห็นว่าการใช้หลักธรรมะมาอธิบายสภาพปัญหาของโลกในปัจจุบันที่กำลังเกิดขึ้น ณ ขณะนี้ อาจสรุปได้ว่า เพราะมนุษย์เรานั้นไม่มี ทิริ โอดตปปะ คือ ไม่มีความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อสังคม มนุษย์ต่างตกอยู่ในห่วงแห่งความโลภ ถูกกิเลสครอบงำ ปัญหาความไม่พอเพียงประเทศมหาอำนาจที่เจริญในทางเศรษฐกิจ หรือเทคโนโลยี

ที่ทันสมัย เจริญด้วยสังคมและวัฒนธรรม มีความรู้และศักยภาพสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ก็มีได้มีทิริ โอดตปปะเช่นกัน แต่ทุกประเทศกำลังถูกระบบทุนนิยม (Capitalism) ครอบงำ โดยประเทศต่าง ๆ ต่างหวังที่จะเป็นเจ้าโลก มหาอำนาจ (Grate Powers) แต่ผลสุดท้ายก็นำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจนกลายเป็นปัญหาสำคัญของโลก นี่จึงแสดงให้เห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะช่วยกันคุ้มครองรักษาโลกใบนี้ของเราอย่างจริงจังเสียที

ที่มาข้อมูล

<http://www.greenworld.or.th/columnist/green-news/179>

th.wikipedia.org/wiki/วันคุ้มครองโลก

ถาม-ตอบ รอบรู้...กับสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

คอลัมน์นี้ทางกองบรรณาธิการ ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ การเมืองการปกครอง และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาในคอลัมน์นี้ จะมีการถาม-ตอบ ประเด็นข้อสงสัยของท่าน โดยสามารถส่งประเด็นคำถามต่าง ๆ ได้ที่กองบรรณาธิการจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โดยกองบรรณาธิการ จะรีบชี้แจงแถลงไขข้อปัญหาตอบลจจดหมายข่าวฯ ในฉบับถัดไป หากประเด็นคำถามของท่านใด เป็นที่น่าสนใจ เราจะมีของที่ระลึกจากสำนักศาลรัฐธรรมนูญมอบให้แก่ท่านผู้โชคดียิ่งด้วย

ข้อ ๑. ปุจฉา รัฐธรรมนูญ คืออะไร

วิสัชนา รัฐธรรมนูญ (Constitution) มาจากคำว่า “รัฐ” (State) หมายถึง แคว้นแคว้น บ้านเมือง หรือประเทศ และ “ธรรมนูญ” (Law on the organization) หมายถึง กฎหมายที่จัดระเบียบองค์กร

รัฐธรรมนูญ^๑ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง บทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยกำหนดรูปแบบรัฐว่าเป็นรัฐเดี่ยวหรือรัฐรวม ระบอบการปกครองของรัฐ รวมทั้งสถาบันและองค์กร การใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองรัฐ

รัฐธรรมนูญตามความหมายของนักวิชาการ

รัฐธรรมนูญ^๒ คือ กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดรูปแบบและหลักการปกครอง ตลอดจนวิธีการดำเนินการปกครองไว้อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของประชาชนที่พึงกระทำต่อรัฐกับรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐจะละเมิดมิได้^๓

ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม

รัฐธรรมนูญ^๓ คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การปกครองประเทศ หรือจะกล่าวในเชิงทฤษฎีก็เป็นว่า

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน.(๒๕๔๖).พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

^๒ กระมล ทองธรรมชาติ. (๒๕๒๔). วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญไทย.พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ดวงดีการพิมพ์.

^๓ วิษณุ เครืองาม. (๒๕๒๓). กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์.

รัฐธรรมนูญ คือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจสูงสุดของรัฐ เริ่มต้นก็เป็นการจำกัดอำนาจของผู้ปกครองไม่ว่าราษฎร จะพร้อมใจกันจำกัด หรือผู้ปกครองจะยอมจำกัดตัวเอง ต่อจากนั้นก็สร้างหรือรับรองอำนาจต่าง ๆ ขึ้น รัฐธรรมนูญ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านั้น ถ้าซ้อนกัน อยู่ในองค์กรเดียวกัน องค์กรนั้นจะแยกปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ถ้าแยกกันอยู่ในหลายองค์กรแต่ละองค์กรจะมีความสัมพันธ์กัน อย่างไร

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย

ได้ให้ความหมายรัฐธรรมนูญ^๕ ไว้แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญตามความหมายในทางกฎหมาย หมายถึง กฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนี้ต่อกันและกัน

๒. รัฐธรรมนูญตามความหมายในทางการเมือง หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งระบอบประชาธิปไตย การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญหรือพระมหากษัตริย์ภายใต้ รัฐธรรมนูญ

๓. รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่จริง ๆ ในประเทศไทย หมายถึง รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่จริง ๆ ในประเทศไทยใน ขณะหนึ่ง ๆ บางที่เราก็เต็มคำว่าฉบับ พ.ศ. ลงไปด้วย

ศาสตราจารย์มาร์แชล เปรโล

รัฐธรรมนูญ^๕ หมายถึง ข้อบังคับทางกฎหมายที่ จัดตั้งอำนาจของผู้ปกครองรัฐ การใช้อำนาจของผู้ปกครอง และการสืบต่ออำนาจของผู้ปกครอง

โดยสรุป

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ปกครองในแต่ละรัฐ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดระเบียบขององค์กรของประเทศหนึ่ง ๆ และกำหนดความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างบุคคลและ สถาบันต่าง ๆ ของรัฐ แต่ในบางประเทศที่มีความเป็น ประชาธิปไตย จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของ พลเมืองอยู่ในรัฐธรรมนูญด้วยโดยเนื้อหาในรัฐธรรมนูญนั้น ก็จะแตกต่างกันไป ตามพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมือง หรือวัตถุประสงค์ของความต้องการของมหาชนภายในรัฐนั้น หรืออาจเกิดจากความต้องการของกลุ่มคนเพียงไม่กี่กลุ่มก็ได้ ด้วยความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐ ดังนั้นกฎหมายอื่น ๆ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อความเป็นเอกภาพ ในการปกครอง และกฎหมายอื่น ๆ ที่ใช้บังคับภายในรัฐ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ หากขัดหรือแย้งก็ถือว่า กฎหมายนั้นตกเป็นโมฆะ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญจะทำหน้าที่ เป็นผู้นิรโทษกรรมส่วนนี้

พวกมันไม่ล้มมันหน้าตรึม.....

^๕ หยุด แสงอุทัย. (๒๕๓๘). หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

^๕ พงศ์เพ็ญ ศกุนตลาภย์. (๒๕๓๖). หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

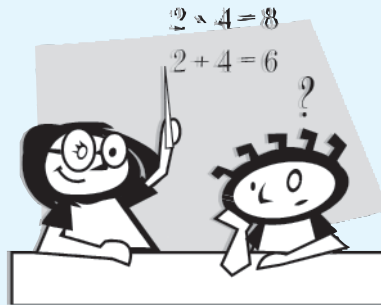
ฝึกใจยกย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อใด ?
 - ก. หลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ ประกาศใช้บังคับ
 - ข. หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ ประกาศใช้บังคับ
 - ค. หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศใช้บังคับ
 - ง. หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศใช้บังคับ
๒. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีและมีคำวินิจฉัยแล้วเสร็จและได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษามีทั้งหมดกี่คดี ?
 - ก. ๑๖ คดี
 - ข. ๑๘ คดี
 - ค. ๒๐ คดี
 - ง. ๒๒ คดี
๓. ศาลรัฐธรรมนูญครบรอบการสถาปนา ๑๒ ปี เมื่อใด ?
 - ก. ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙
 - ข. ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑
 - ค. ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓
 - ง. ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕
๔. คำขวัญ (Motto) ของศาลรัฐธรรมนูญ คือ ข้อใด ?
 - ก. เพียงตรงเที่ยงธรรม นำหลักประชาธิปไตย สานสายใยประชาชน
 - ข. สุจริต โปร่งใส ยุติธรรม คำจูนประชาธิปไตย
 - ค. ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
 - ง. ถือความเป็นกลาง สร้างหลักประชาธิปไตย ใส่ใจสิทธิเสรีภาพประชาชน
๕. ในอดีต ผู้ใดเป็นผู้บัญญัติศัพท์ ว่า "รัฐธรรมนูญ" ในประเทศไทยเป็นคนแรก ?
 - ก. หลวงประดิษฐมนูธรรม
 - ข. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์)
 - ค. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
 - ง. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๖. การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต้องเป็นไปตามหลักใด ?
- หลักสันติวิธี
 - หลักนิติธรรม
 - หลักความเสมอภาค
 - หลักสิทธิมนุษยชน
๗. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับ รัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ?
- ประกอบไปด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
 - ประกอบไปด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
 - ประกอบไปด้วย วิปรัฐบาล และ วิปฝ่ายค้าน
 - ประกอบไปด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน และวุฒิสภา
๘. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการยุบสภา ?
- มีที่มาจากประเทศอังกฤษ
 - ประเทศไทยมีการยุบสภาครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙
 - พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจในการยุบสภา
 - ถูกทุกข้อ
๙. ใครเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ?
- ประธานวุฒิสภา
 - ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 - นายกรัฐมนตรี
 - ประธานรัฐสภา

คำตอบ

๑. **เฉลย ข้อ ง.** ศาลรัฐธรรมนูญสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศบังคับใช้ ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ศกนี้ เป็นปีแห่งการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญ ครบรอบ ๑๒ ปี
๒. **เฉลย ข้อ ค.** ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคดีแล้วเสร็จและประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ไปแล้ว ๒๐ คดี สามารถดูเพิ่มเติมได้ที่ www.constitutionalcourt.or.th
๓. **เฉลย ข้อ ค.** ดูคำเฉลยเพิ่มเติมข้อ ๑.
๔. **เฉลย ข้อ ค.**
๕. **เฉลย ข้อ ข.** นอกจากนี้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์) ยังบัญญัติศัพท์ต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ (Constitution) ประชาธิปไตย (Democracy) โทรทัศน์ (Television) เป็นต้น และท่านเคยเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีด้วย
๖. **เฉลย ข้อ ข.** ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม
๗. **เฉลย ข้อ ก.** ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๖ รัฐสภา มาตรา ๘๘ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ส่วนคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร ส่วนวิปรัฐบาลและวิปฝ่ายค้านนั้น ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเข้าประชุมสภา มาจากคำว่า whip ที่แปลว่าแส้ ใช้สำหรับเขี่ยนตี
๘. **เฉลย ข้อ ง.** ถูกทุกข้อ การยุบสภานั้นมีที่มาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศแม่แบบในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจในการยุบสภา นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ทำความคิดเห็นเสนอการยุบสภาเท่านั้น ส่วนเหตุการณ์การยุบสภาล่าสุดของประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ สมัยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

๙. เฉลย ข้อ ก. ดูเฉลยเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐๔

ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาและประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พมกัันในม่ฉมันหน้าดรัม.....

ภาพกิจกรรม

นายพลีชีพ คักดาณรงค์ เลขาธิการประธานศาลรัฐธรรมนูญ แสดงความยินดีเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปี ศาลยุติธรรม โดยมีนายสิทธิศักดิ์ วนะขกิจ โฆษกศาลยุติธรรม เป็นผู้รับมอบ ณ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓

นายพลีชีพ คักดาณรงค์ เลขาธิการประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายเขวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และนายปัญญา อุดชาชน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แสดงความยินดีแก่นายปราโมทย์ โชติมงคล ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนา ๑๐ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคาร B) ถนนแจ้งวัฒนะ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

นายเขวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวต้อนรับและบรรยายเรื่อง “บทบาท อำนาจหน้าที่ การปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ” แก่นักศึกษาและอาจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เนื่องในโอกาสเข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องประชุม ๔/๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคาร A) ถนนแจ้งวัฒนะ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓

ใบสมัครสมาชิก “วารสารศาลรัฐธรรมนูญ”

วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เจ้าของ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

สมัครเป็นสมาชิก

ค่าสมาชิก ๓๐๐ บาท (๑ ปี ๓ เล่ม รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)

ราคาจำหน่าย

เล่มละ ๑๒๐ บาท

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารศาลรัฐธรรมนูญ

ชื่อ - สกุล

ที่อยู่

รหัสไปรษณีย์

- ประจำปี พ.ศ. เล่มที่

- ตั้งแต่ปี พ.ศ. ถึง พ.ศ.

- เล่มที่ (ระบุให้ชัดเจน)

พร้อมนี้ได้แนบขนาดิตี สั่งจ่าย ปณฝ.วัดเลียบ/เช็คธนาคาร/ตัวแลกเงิน จำนวนเงิน บาท

โดยสั่งจ่ายในนาม ผู้อำนวยการส่วนการคลังและพัสดุ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๙

หรือ ติดต่อโดยตรงได้ที่ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๙ โทรสาร ๐ ๒๒๒๓ ๙๖๔๖

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๙๖๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๒๓ ๙๖๔๖

<http://www.constitutionalcourt.or.th>

กรุณาส่ง

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ ๑๙๖/๒๕๔๑
ปณจ.ราชดำเนิน

เหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้

๑. จ่าหน้าไม่ชัดเจน
๒. ไม่มีเลขที่บ้านตามจ่าหน้า
๓. ไม่ยอมรับ
๔. ไม่มีผู้รับตามจ่าหน้า
๕. ไม่มารับภายในกำหนด
๖. เลิกกิจการ
๗. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่
๘. อื่นๆ

ลงชื่อ